

רע"פ 2937/20 - יהודה דוד וואלפא נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 2937/20

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: יהודה דוד וואלפא

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד ב-ע"פ 19434-06-19 מיום 10.03.2020 שניתנה על ידי כב' ס' הנשיאה י' שפסר והשופטים ש' בורנשטיין ו-ח' טרסי

בשם המבקש: עו"ד נבות תל-צור; עו"ד טל שפירא; עו"ד ליה גוני;

עו"ד סתיו שוורצברג

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (סגן הנשיאה י' שפסר והשופטים ש' בורנשטיין ו-ח' טרסי) בע"פ 19434-06-19 מיום 10.3.2020, בגדרו נדחה ערעור המבקש על הכרעת דינו וגזר דינו של בית משפט השלום בראשון לציון (השופט ר' ארניה) בת"פ 17269-04-16 מיום 28.11.2018 ומיום 29.4.2019 בהתאמה.

2. על פי המתואר בכתב האישום, בחודש נובמבר 2009 הגיש המתלונן, מפקח כשרות במועצה הדתית של עיריית ראשון לציון, תלונה נגד המבקש, שכיהן כרב העיר ראשון לציון, בה טען כי המבקש ביצע עבירות פליליות במסגרת תפקידו כרב ראשי. כתוצאה מכך נפתחה חקירה משטרתית נגד המבקש בחשד לביצוע עבירת שוחד, והוא נחקר באזהרה.

בעקבות זאת, הפלה המבקש את המתלון לרעה ביחס לשאר מפקחי הכשרות בעירייה, בכך שלא הסכים לחתום על תעודות כשרות אשר יצאו תחת ידיו של המתלון, בטענה כי אין לו אמון בו; בכך שאמר לעובדים נוספים שאינו מכיר במתלון כמפקח כשרות; ובכך שבירר פרטים על עבודתו באופן שונה מכפי שנהג עם יתר בעלי התפקידים תחת פיקוחו. בנוסף, במהלך ישיבות של המועצה הדתית בין השנים 2011-2012, אמר המבקש לנוכחים כי המתלון מסר במשטרה "דברי הבל ושקרים".

ביום 21.9.2014, לאחר ששותפו של המבקש לכתב האישום ביקש מהמתלון לחתום על "הסכם סולחה" בינו לבין המבקש, והלה סירב, הגיע המתלון למבקש ושאל אותו האם יסכים לחתום על תעודת כשרות. המבקש סירב לכך, ואמר לו כי הוא מתנה את חתימתו על התעודה בכך שהמתלון יחתום על מסמך בנוסח הבא:

"העדויות שהועדו אז [במסגרת חקירת המשטרה - י' א'] נבעו מטעות והתברר בחקירה שזה לא נכון. אני מתנצל בפני הרב ומבקש את סליחתו. בוודאי שהדוחות שלי יהיו מלאים ונכונים".

שבוע לאחר מכן נערכה בין השניים שיחה נוספת, במסגרתה שב המבקש וביקש מהמתלון לחתום על המסמך בנוסח האמור, והמתלון סירב לעשות כן.

בגין המעשים האמורים ייחס כתב האישום למבקש עבירה של הטרדת עד, לפי סעיף 249 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

3. להשלמת התמונה העובדתית יצוין כי בסופו של דבר הוחלט ביום 9.6.2015 שלא להעמיד את המבקש לדין בגין עבירת השוחד. ואולם, אין חולק כי במועד האירועים המתוארים הפרקליטות טרם סגרה את התיק.

4. בית משפט השלום הרשיע את המבקש, תוך שקבע כי פעולותיו נועדו להשפיע על המתלון לחזור בו מהודעותיו שמסר במשטרה, וכי המבקש נקט בכל האמצעים שבידו כדי לשכנע את המתלון לחתום על המסמך, באופן העולה כדי "הטרדה" במובנה המשפטי.

5. אשר ליסוד הנפשי, נקבע כי בעת פנייתו למתלון היה המבקש מודע לכך שהמתלון הגיש תלונה במשטרה, שהוסיפה להתברר, וכן היה מודע לכך ששיחותיו עם המתלון מהוות הטרדה. נקבע, כי העובדה שהמבקש התנה את חתימתו על תעודות הכשרות של המתלון בכך שיחתום על המסמך, מלמדת כי המבקש "לא היסס לנצל את מעמדו וסמכויותיו כרב עיר לצורך השגת מטרה פסולה".

5. בבואו לגזור עונש למבקש דחה בית משפט השלום את המלצת שירות המבחן להימנע מהרשעתו, וקבע כי חרף גילו המתקדם והיעדר עבר פלילי בעניינו, נסיבות העניין בכללותן אינן מאפשרות ביטול הרשעתו.

נקבע, כי ניצול מעמדו ותפקידו של המבקש להגשמת מטרתו, באופן חוזר ונשנה, מהווה פגיעה חמורה ביותר בטוהר ההליך השיפוטי, בטוהר החקירה המשטרית ובאינטרס הציבורי לגילוי האמת. בנסיבות אלה, סיומו של ההליך ללא הרשעתו של המבקש עלול להעביר מסר שלפיו איש ציבור בכיר יכול להימלט מהרשעה בדין אף שניסה להשפיע באמצעים פסולים על חקירה המתנהלת בעניינו.

בית המשפט ציין אמנם, כי כתוצאה מהרשעת המבקש הוא עלול לעמוד לדין משמעותי, אך בכך אין כדי להביא לביטול הרשעתו, בפרט כאשר העמדתו לדין נתונה לשיקול דעתו של שר המשפטים, וכאשר אין לצפות את תוצאות ההליך המשמעותי.

לאחר שעמד על הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מהעבירה, נסיבות ביצועה ומדיניות הענישה הנוהגת, נקבע מתחם העונש ההולם על עונש של מאסר על תנאי עד מספר חודשי מאסר.

בגזירת עונשו של המבקש בתוך המתחם, שקל בית המשפט לקולא את נסיבותיו האישיות, ובהן היעדר עבר פלילי בעניינו, גילו המתקדם, הפגיעה המקצועית והמעמדית שנגרמה לו, הפגיעה שספג כתוצאה מטיפול המדינה בתיק שנסגר בעניינו, וכן פעילותו הציבורית רבת השנים. נוכח זאת נגזר על המבקש עונש של 3 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירה של הטרדת עד במשך 3 שנים; ופיצוי למתלון בסך 3,000 ש"ח.

לבסוף, קיבל בית המשפט את עתירת המשיבה וקבע כי דבק במעשיו של המבקש קלון, בשים לב להיותו עובד ציבור ונבחר ציבור, ולרום מעמדו ולתפקידו כרב עיר, אשר אמור לשמש "המצפן המוסרי והערכי של היהדות" ו"מגדלור של צדק ויושרה". בנסיבות אלה, כך נקבע, הימנעות מהטלת קלון עלולה לפגוע באמון הציבור במוסד הרבנות הראשית ובמוסד רבני הערים.

6. בית המשפט המחוזי דחה את ערעור המבקש הן על הכרעת הדין הן על גזר הדין.

אשר לסוגיית הרשעת המבקש בדין, נקבע כי זכויותיו של המבקש ותורמותו הציבורית הרבה, תומכות בהשתתפות "עונש מתון", המצוי ברף התחתון של המתחם – אך לא לביטול ההרשעה או להסרת הקלון. עוד נקבע כי אין בהעמדתו של המבקש לדין משמעותי כדי להקים הנחה בדבר נזק קונקרטי שייגרם לו; ומכל מקום הפגיעה באינטרס הציבורי שנגרמה כתוצאה ממעשיו החמורים אינה עולה בקנה אחד עם ביטול הרשעה. בהקשר זה צוין כי המעשה בו הורשע המבקש:

"חותר תחת יסודות ההליך הפלילי, וכאשר הוא מבוצע במודע על ידי אדם רב מעלה, תוך שימוש בתפקידו הציבורי כלפי אדם כפוף לו, גם אם באופן עקיף, הרי שמדובר במעשה חמור שגם נסיבותיו האישיות, עברו הנקי ותורמותו של מערער 1 [המבקש - י' א'] לציבור אינם יכולים להקהות עד כדי ביטול הרשעה".

7. מכאן הבקשה שלפניי, אשר כאמור בה "מוגבלת ומתוחמת לשאלת סיום ההליך בעניינו של המבקש ללא הרשעה, וזאת ... לאור נסיבותיו האישיות של המבקש".

נטען כי הבקשה עומדת במבחנים שנקבעו בפסיקה למתן רשות ערעור, שכן היא מעוררת שאלה משפטיות עקרוניות לגבי סיום ההליך הפלילי ללא הרשעה בעניינם של "נאשמים קשישים", שהורשעו לראשונה בחייהם בעבירה מסוג עוון. עוד נטען כי יש להעניק למבקש רשות ערעור אף משיקולי צדק, נוכח נסיבותיו האישיות, ובהן, גילו, היעדר עבר פלילי בעניינו ופעילותו הציבורית במשך כ-50 שנים כרב עיר.

לגוף הערעור נטען, כי המבקש עומד באמות המידה שנקבעו בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997) (להלן: עניין כתב) בהתייחס למקרים ולנסיבות שבהם חרף אשמתו של נאשם, בית המשפט ימנע מהרשעתו.

אשר לאינטרס הציבורי, נטען כי מדובר בעבירה מסוג עוון הראשונה והיחידה שביצע המבקש, המשקפת מעידה חד פעמית ולא התנהגות "כרונית"; כי אין זה סביר שיעבור עבירות נוספות בחייו; וכי בתסקיר שירות המבחן הומלץ שלא להרשיעו. משכך נטען כי "מול השיקולים האישיים של המבקש לסיים את עניינו בהליך זה ללא הרשעה, לא עומד אינטרס ציבורי נוגד כלשהו".

אשר לעוצמת הפגיעה במבקש, נטען כי ההרשעה פוגעת הן בדימויו העצמי הן ביכולתו להמשיך ולכהן כרב עיר נוכח ההליך המשמעותי הצפוי לו בגין הרשעתו בדיון.

8. דין הבקשה להידחות.

הלכה פסוקה היא כי רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן רק במקרים המעוררים סוגיה משפטית עקרונית החורגת מענייני הפרטי של המבקש, או כאשר נגרם לו עיוות דין מהותי או אי צדק קיצוני (רע"פ 6819/19 סרוסי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (28.10.2019)).

עניינו של המבקש אינו נמנה על מקרים אלו. חרף ניסיונותיו של המבקש לעטות כסות עקרונית על בקשתו, עיון בטענותיו מגלה כי הן נטועות כל כולן בעניינו הפרטי ובנסיבותיו האישיות. די בכך כדי לדחות את הבקשה.

9. מעבר לצורך, אוסיף כי כנטען בבקשה, גילו של נאשם אכן עשוי להוות שיקול רלוונטי במסגרת השיקולים שעל בית המשפט לשקול בבואו לאזן בין האינטרס הציבורי הגלום בהרשעת עבריינים ובין הפגיעה בנאשם העשויה להיגרם כתוצאה מכך. אולם נתון זה הינו רק אחד השיקולים הרלוונטיים, ואינו המכריע מביניהם (ראו ע"פ 9893/06 לאופר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (31.12.2007)).

בעניינו, נסיבותיו של המבקש, לרבות גילו, נשקלו כולן על ידי בית משפט השלום שהחליט להרשיעו, תוך שהדגיש את חומרת מעשיו. באיזון זה, בין נסיבותיו האישיות של המבקש לאינטרס הציבורי בהרשעתו, לא מצאתי כל פגם.

10. כפי שציינתי בעניין אחר, אמות המידה שנקבעו בעניין כתבבאשר לאפשרות של אי-הרשעת נאשם, מאזנות היטב בין שיקולי הענישה השונים, וביניהם עיקרון הגמול, ומותרותאת אי ההרשעה כחריג לכלל הרחב שעל פיו יש להרשיע בדין את מי שאשמתו הוכחה (ראה החלטתי ברע"פ 2327/19 אדוארדו נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (19.5.2019)).

ואולם, עניינו של המבקש אינו עומד באמות מידה אלו. בפרט, אין לקבל את טענתו, שלפיה לא מתקיים אינטרס ציבורי בהרשעתו, ומוטב היה לה לטענה זו שלא תיטען. כפי שקבעו שתי הערכאות הקודמות, מעשהו של המבקש, שנעשה תוך ניצול סמכותו שניתנה לו כעובד ציבור בכיר, פגע באופן חמור בערכים של טוהר המידות ושמירה על תקינות ההליך הפלילי. בנסיבות אלה, ועל אף נסיבותיו המקלות של המבקש, לרבות גילו ועשייתו הציבורית רבת השנים, אין להלום אפשרות של אי-הרשעתו בעבירה אותה ביצע.

11. הבקשה נדחת אפוא.

ניתנה היום, כ"ה באייר התש"ף (19.5.2020).

ש ו פ ט